

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการเปิดรับและความต้องการสื่อสิ่งพิมพ์ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทำการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (questionnaires) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงประเด็นและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางการศึกษาตามขั้นตอน ดังนี้

ประชากรและการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ทำการศึกษา คือ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลผู้ปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 9 จังหวัด ดังนี้ คือ จังหวัดสมุทรปราการ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี จันทบุรี ระยอง ปราจีนบุรี สระแก้ว นครนายก และจังหวัดตราด จำนวน 357 คน

การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเป็นระบบหลายขั้นตอน (multistage sampling technique) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 142 คน โดยดำเนินการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดให้ทุกจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นพื้นที่ทำการศึกษา รวมทั้งหมด 9 จังหวัด ดังนี้ จังหวัดสมุทรปราการ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี จันทบุรี ระยอง ปราจีนบุรี สระแก้ว นครนายก และจังหวัดตราด

ขั้นตอนที่ 2 สุ่มจังหวัดที่ทำการศึกษาร้อยละ 50 (บุญเรียง ขจรศิลป์, 2533ก:70) โดยการจับสลาก ได้จังหวัดตัวอย่าง จำนวน 5 จังหวัด คือ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี จันทบุรี สมุทรปราการ และ จังหวัดระยอง

ขั้นตอนที่ 3 สุ่มอำเภอที่อยู่ในจังหวัดที่จะทำการศึกษา โดยการจับสลากอำเภอตัวอย่างในจังหวัดตัวอย่าง ที่ได้จากการสุ่มในขั้นตอนที่ 2 ร้อยละ 50 จากจำนวนอำเภอทั้งหมด 73 อำเภอ ได้อำเภอตัวอย่าง จำนวน 37 อำเภอ

ขั้นตอนที่ 4 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลทั้งหมดในอำเภอที่สุ่มตัวอย่างได้ในขั้นตอนที่ 3 จะเป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลจำนวน 142 คน ดังนี้

ตารางที่ 1 กลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

พื้นที่ทำการศึกษา		
จังหวัด	อำเภอ	เกษตรกรตำบล (คน)
1. จังหวัดฉะเชิงเทรา	อ. เมือง	16
	อ. บางคล้า	6
	อ. บางน้ำเปรี้ยว	9
	อ. แผลงยาว	5
	อ. ราชสาส์น	3
	อ. ท่าตะเกียบ	3
2. จังหวัดชลบุรี	อ. เมือง	6
	อ. บ้านบึง	7
	อ. ศรีราชา	4
	อ. บ่อทอง	4
	อ. บางละมุง	6
3. จังหวัดจันทบุรี	อ. พนมสนิคม	8
	อ. เมือง	6
	อ. โป่งน้ำร้อน	3
	อ. ท่าใหม่	9
	อ. แก่งหางแมว	4
	อ. นายายอาม	4

ตารางที่ 1 (ต่อ)

พื้นที่ทำการศึกษา		
จังหวัด	อำเภอ	เกษตรกรตำบล (คน)
4. จังหวัดสมุทรปราการ	อ. บางบ่อ	5
	อ. บางพลี	4
	อ. พระประแดง	3
5. จังหวัดระยอง	อ. บ้านค่าย	6
	อ. แกลง	13
	อ. วังจันทร์	4
	กิ่ง อ. เขาชะเมา	4
รวมทั้งหมด 5 จังหวัด		142

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม (questionnaire) ซึ่งมี 2 ลักษณะ ได้แก่ คำถามแบบปิด (Closed – question) และคำถามแบบเปิด (Open – Ended question) ประกอบด้วย 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลในภาคตะวันออก

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการได้รับสื่อสิ่งพิมพ์ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการเปิดรับสื่อสิ่งพิมพ์ทางการเกษตรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลในภาคตะวันออก

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการสื่อสิ่งพิมพ์ทางการเกษตรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลในภาคตะวันออก

ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสื่อสิ่งพิมพ์ทางการเกษตรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องและวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบเนื้อหาของแบบสอบถาม
2. จัดทำแบบสอบถาม ประกอบด้วย คำถามและคำตอบที่ได้จากการตรวจเอกสารและคำแนะนำจากคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ จากนั้นนำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบ เพื่อให้แบบสอบถามสามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ครบถ้วน
3. นำแบบสอบถามที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบก่อนนำไปเก็บข้อมูล
4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ไปหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหาและภาษาที่ใช้ และทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดสอบกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และนำผลที่ได้จากการทดสอบมาทำการวิเคราะห์ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach (อ้างถึงใน พรศรี อภิขลดี, 2543) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93 แล้วจึงนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ข้อมูลจากภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ไปยังสำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร เขตที่ 3 กรมประมง กรมวิชาการเกษตร กรมปศุสัตว์ และจังหวัดที่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 9 จังหวัด เพื่อขอข้อมูลทางด้านสื่อสิ่งพิมพ์ทางการเกษตร และการกรอกแบบสอบถามของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลที่อยู่ในอำเภอที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลภาคสนามด้วยตนเองในระหว่างเดือน พฤศจิกายน 2549 – ธันวาคม 2549 โดยประสานงานกับทางจังหวัด เพื่อให้จังหวัดออกหนังสือนำส่งแบบสอบถามให้แต่ละอำเภอ แล้วจึงนัดวันรับอีกครั้ง โดยที่ผู้วิจัยเดินทางไปส่งและรับแบบสอบถามด้วยตนเอง

3. สำหรับอำเภอที่จังหวัดไม่ได้ออกหนังสือนำส่งแบบสอบถามให้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลทางไปรษณีย์ แล้วให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งกลับคืนมาทางไปรษณีย์ นอกจากนี้ได้มีการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามในวันที่มีการประชุมอีกด้วย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ (Independent variable) คือ

1.1 ข้อมูลพื้นฐานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล มีดังนี้

1.1.1 เพศ

1.1.2 อายุ

1.1.3 ระดับการศึกษา

1.1.4 ตำแหน่งและระดับ

1.1.5 ระยะเวลาในหน้าที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1.1.6 ตำบลที่รับผิดชอบ

1.1.7 หมู่บ้านที่รับผิดชอบ

1.1.8 คริวเรือนที่รับผิดชอบ

1.1.9 โครงการที่รับผิดชอบ

2. ตัวแปรตาม (dependent variable) คือ

2.1 การเปิดรับสื่อสิ่งพิมพ์ทางการเกษตรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล

2.2 ความต้องการสื่อสิ่งพิมพ์ทางการเกษตรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล

การวัดตัวแปร

1. การเปิดรับสื่อสิ่งพิมพ์ทางการเกษตรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล ได้กำหนดการวัดตัวแปรออกเป็น 5 ระดับ (อ้างใน สุรวุฒิ ประคำทอง, 2548) ดังนี้

ทุกวัน	=	4 คะแนน
เกือบทุกวัน (5-6 วัน / สัปดาห์)	=	3 คะแนน
ปานกลาง (3-4 วัน / สัปดาห์)	=	2 คะแนน
นาน ๆ ครั้ง (1-2 วัน / สัปดาห์)	=	1 คะแนน
ไม่เปิดรับ	=	0 คะแนน

จากนั้นนำมาจัดช่วงคะแนนความถี่ในการเปิดรับสื่อ โดยใช้วิธีการอิงเกณฑ์โดยใช้ค่าเฉลี่ยภาพรวมของกลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ สูง ปานกลาง และต่ำ ซึ่งมีเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{การจัดระดับช่วงคะแนน} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวน}} \\
 &= \frac{4 - 0}{3} \\
 &= 1.33
 \end{aligned}$$

จากหลักเกณฑ์ดังกล่าว สามารถแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยได้ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยต่ำกว่า 1.33 หมายถึง มีความถี่ในการเปิดรับสื่อในระดับต่ำ
 ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.33 – 2.66 หมายถึง มีความถี่ในการเปิดรับสื่อในระดับปานกลาง
 ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.67 – 4.00 หมายถึง มีความถี่ในการเปิดรับสื่อในระดับสูง

2. ความต้องการสื่อสิ่งพิมพ์ทางการเกษตรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล ได้กำหนดการวัดตัวแปรออกเป็น 5 ระดับ (อ้างใน กรอมา พิลาศาสตร์, 2536) ดังนี้

ต้องการมากที่สุด	=	5 คะแนน
ต้องการมาก	=	4 คะแนน
ต้องการปานกลาง	=	3 คะแนน
ต้องการน้อย	=	2 คะแนน
ต้องการน้อยที่สุด	=	1 คะแนน

จากนั้นนำมาจัดช่วงคะแนนความต้องการสื่อ โดยใช้วิธีการอิงเกณฑ์โดยใช้ค่าเฉลี่ยภาพรวมของกลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ซึ่งมีเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{การจัดระดับช่วงคะแนน} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวน}} \\
 &= \frac{5 - 1}{5} \\
 &= 0.8
 \end{aligned}$$

จากหลักเกณฑ์ดังกล่าว สามารถแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยได้ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.21 - 5.00 หมายถึง มีความต้องการสื่อในระดับมากที่สุด
 ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.41 - 4.20 หมายถึง มีความต้องการสื่อในระดับมาก
 ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.61 - 3.40 หมายถึง มีความต้องการสื่อในระดับปานกลาง
 ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.81 - 2.60 หมายถึง มีความต้องการสื่อในระดับน้อย
 ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.80 หมายถึง มีความต้องการสื่อในระดับน้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล จัดหมวดหมู่ ลงรหัส และนำไปวิเคราะห์ข้อมูล โดยการคำนวณค่าสถิติต่าง ๆ ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล โดยวิธีการหาค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (Means)
2. การทดสอบสมมติฐาน ทำการวิเคราะห์โดยใช้ค่าไคสแควร์ (Chi – square test) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 สำหรับทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ